

PROF. DR INŻ. WŁODZIMIERZ ŚWIETLIK
(18.10.1922 – 27.07.2016)

Prof. Włodzimierz Świetlik zmarł po długiej, ciężkiej chorobie w dniu 27 lipca 2016 r. Był absolwentem wielu uczelni, specjalizował się bowiem w różnych dziedzinach wiedzy, jak na przykład technologia szkła, ekonomia, organizacja pracy i produkcji w przemyśle szkła i ceramiki.

W latach 1945–1948 odbył studia na Wydziale Organizacji Przemysłowej w Wyższym Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych w Katowicach, a w latach 1948–1950 na Wydziale Planowania Przemysłu w Państwowej Wyższej Szkole Administracji Gospodarczej w Katowicach. W 1957 r. uzyskał tytuł inżyniera chemika w zakresie technologii szkła na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej, w 1958 r. – magistra ekonomii na Wydziale Przemysłu w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Katowicach oraz, w 1971 r., doktora nauk ekonomicznych na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Transportu Politechniki Szczecińskiej na podstawie rozprawy *Postęp techniczno-organizacyjny i jego wpływ na wydajność pracy w przemyśle szklarskim*.

Przeszedł kilka etapów aktywności zawodowej: począwszy od pracy fizycznej w charakterze robotnika, a następnie majstra w hucie szkła „Chorzów”, po prace badawcze (od 1947 r. prowadził badania dotyczące metod pracy na stanowiskach formujących szkło, od 1950 r. opracowywał podstawy metodologiczne planowania wewnątrzzakładowego i rozrachunku gospodarczego w przedsiębiorstwach przemysłu szklarskiego i ceramicznego w Sosnowcu) i działalność organizacyjną (np. doprowadził do powołania we wszystkich prawie działach poświęconych różnym przemysłom, wchodzących w skład Ministerstwa Przemysłu Materiałów Budowlanych, przedsiębiorstw doświadczalno-wzorcowych, w których były prowadzone prace eksperymentalno-organizatorskie, m.in. w Hucie Szkła „Ujście” [1954 r.], oraz organizował laboratoria przyzakładowe w hutach Południowego Zjednoczenia Przemysłu Szklarskiego w Sosnowcu).

Ta wielokierunkowość zainteresowań zawodowych i wiedza, ciągle poszerzana dzięki studiom na uczelniach wyższych, a później dzięki własnej pracy badawczej, spowodowały, że został cenionym specjalistą w kilku dziedzinach, przede wszystkim planowania, ekonomiki i organizacji przemysłu szklarskiego i ceramicznego. Piastował wiele funkcji kierowniczych w różnych instytucjach związanych z przemysłem szklarskim i przemysłem materiałów budowlanych na

Śląsku (do 1961 r.), a następnie w Warszawie (zastępca dyrektora do spraw naukowo-badawczych w Instytucie Przemysłu Szkła i Ceramiki w latach 1962–1974).

Włodzimierz Świetlik był też nauczycielem akademickim: wykładowcą na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (1953–1961), Politechnice Warszawskiej (1963–1970) i innych uczelniach warszawskich (1996–2006), promotorem licznych prac magisterskich i doktorskich. Tematyką tych wykładów były głównie: ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa, teoria produkcji, teoria kosztów, nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwami.

W 1973 r. Włodzimierz Świetlik został docentem mianowanym, a od 1997 r. pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego w uczelniach w Warszawie, Płocku i Pruszkowie.

Zwraca uwagę Jego duża aktywność w działaniach prospołecznych. Pełnił różne funkcje w ponad trzydziestu towarzystwach naukowych, stowarzyszeniach branżowych i komisjach: był członkiem lub przewodniczącym bądź wchodził w skład prezydiów tych organizacji (zob. też niżej).

Już ten krótki i z konieczności powierzchowny przegląd działalności prof. W. Świetlika pokazuje, jak Jego życie było wypełnione pracą, i to pracą bardzo odpowiedzialną; urzeczywistniał bowiem wizję przemysłu nowoczesnego. Dzięki wielkiemu zaangażowaniu i inwencji wdrażał swoje projekty, przyczyniając się do unowocześnienia polskiego przemysłu szkła i ceramiki; m.in. wprowadzając do zakładów produkcyjnych placówki badawcze, laboratoria, przyczynił się do oparcia tego przemysłu na podstawach naukowych¹.

Mimo tych wielu obowiązków znajdował jeszcze czas na realizację pasji pozazawodowych. Jedną z nich były dzieje szklarstwa polskiego.

W końcu lat pięćdziesiątych XX w. Sekcja Szkła Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego wystąpiła z inicjatywą włączenia do badań milenijnych także badań nad początkami szklarstwa polskiego. Mgr inż. Włodzimierz Świetlik został przewodniczącym Obchodów 1000-lecia Polskiego Hutnictwa Szklarskiego (1958–1962). Sekcja Szkła wspomnianego Stowarzyszenia, zainspirowana badaniami mgr. Jerzego Olczaka, odbyła w dniu 27.06.1959 r. posiedzenie, na którym Włodzimierz Świetlik przedstawił program obchodów. Obchody oraz program zostały zaakceptowane przez obecnych na posiedzeniu: wiceministra Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz dyrekcję Zjednoczenia Przemysłu Szklarskiego. Program ten W. Świetlik zaprezentował też w dniu 22.04.1960 r. na zebraniu Polskiego Komitetu Narodowego ICOM i powstałego w tym roku Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowego Stowarzyszenia do Badań Historii Szkła (Journées Internationales pour l'Histoire du Verre, a od 1967 r. – Association Internationale pour l'Histoire du Verre [dalej: AIHV]).

Prof. dr Stanisław Lorentz, dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, a jednocześnie przewodniczący Polskiego Komitetu Narodowego AIHV, włączył mgr. inż. W. Świetlika w skład prezydium tego Komitetu jako jego wiceprzewodniczącego. Funkcję tę W. Świetlik pełnił 3 lata (1960–1962). Komitet uczestniczył w przygotowaniu obchodów i uroczystym ich sfinalizowaniu w 1966 r. Dzięki wsparciu finansowanemu instytucji związanych z przemysłem szklarskim można było wykonać pierwsze analizy szkieł zabytkowych (zostały wykonane w Instytucie Przemysłu Szkła i Ceramiki w Warszawie) oraz podjąć badania nad wytwórczością szklarską w Polsce. Wyniki tych badań zostały przedstawione, w przygotowanej pod kierunkiem prof. dr Zofii Kamińskiej książce pt. *Polskie szkło do połowy XIX wieku*, która ukazała się drukiem w 1974 r. (drugie wydanie w 1987 r.).

¹ Jego osiągnięcia zostały docenione przez decydentów: został uhonorowany wieloma odznaczeniami państwowymi i stowarzyszeniowymi – m.in. otrzymał Srebrny Krzyż Zasługi (1954 r.), Złoty Krzyż Zasługi (1959 r.), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1970 r.), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1979 r.), Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (1988 r.), Złotą odznakę „Zasłużony dla budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych” (1972 r.), został wpisany do Księgi Zasłużonych Działaczy Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Materiałów Budowlanych (1980 r.).

Prof. Włodzimierz Świetlik ma duży dorobek pisarski w postaci artykułów i książek. Od wielu lat koncentrował się na zbieraniu materiałów archiwalnych dotyczących przemysłu szklarskiego przede wszystkim odnoszących się do XIX i XX w., ale nierzadko również do okresów wcześniejszych. Na przykład przygotował artykuł na temat założenia w Ameryce Północnej w XVII w. przez polskich rzemieślników pierwszej huty szkła na tym kontynencie – w Jamestown.

Brał aktywny udział w posiedzeniach Polskiego Komitetu Narodowego AIHV; na jednym z nich – w dniu 17.10.2007 r., wygłosił referat pt. *Przemysł szklarski na ziemiach polskich w latach 1800–1918*.

Jednak najważniejszym dziełem, dziełem Jego życia, jest książka pt. *Dwa wieki przemysłu szklarskiego na ziemiach polskich w ujęciu ekonomiczno-organizacyjnym*, oparta na wnikliwej analizie dziesiątków archiwaliów i różnego rodzaju publikacjach. Wykorzystane przez Autora bogate źródła archiwalne uległy, wskutek zmian strukturalnych zachodzących w polskim przemyśle końca XX w. i na początku XXI w., znacznemu rozproszeniu, a częściowo zniszczeniu; tak więc był to ostatni moment, by dzieło to mogło powstać. Prof. Świetlik kończył je, zmagając się z ciężkimi chorobami. Z wielkim samozaparciem i determinacją, między kolejnymi pobytami w szpitalach i operacjami, pracował nad książką. Dzięki pomocy córki, Pani Urszuli Świetlik, ukończył pierwszą część książki, która niebawem ukaże się drukiem. W przyszłości zostaną zapewne opublikowane pozostałe dwie jej części. W ten sposób udało Mu się wykonać kolejne ważne zadanie: ocalić od zapomnienia wielki dorobek współczesnego polskiego przemysłu szklarskiego².

Maria Dekówna

² Fakty podane w niniejszym artykule zostały zaczerpnięte z dokumentów udostępnionych przez Panią Urszulę Świetlik oraz dokumentów archiwalnych Polskiego Komitetu Narodowego AIHV (wśród nich – materiałów przekazanych Komitetowi przez prof. W. Świetlika).